

Enige gedenkwaardigheden uit het marineleven van vice-admiraal Gerrit Verdooren CMWO, in leven Heer van Asperen

Vice-admiraal Gerrit Verdooren CMWO (1757-1824)

Olieverfschilderij gemaakt tussen 1815 en 1820

door Adriaan de Lelie (1755-1820)

(collectie: Zeeuws Museum, Middelburg, in langdurige bruikleen van het Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, foto: Ivo Wennekens, Middelburg)

Inleiding

De Nederlandse marinegeschiedenis telt vele bekende zeehelden maar vreemd genoeg behoort de vice-admiraal Gerrit Verdooren, CMWO daar niet bij. Toch is deze Commandeur in de Militaire Willemsorde in zijn tijd niet alleen door het volk bejubeld en toegezongen maar gaven ook veel gedichten blijk van zijn onverschrokken dapperheid. Bovendien was hij het die tijdens de omwenteling in 1813 (het verjagen van de Franse overheersing waardoor Nederland weer zijn zelfstandigheid verkreeg), op de toren van het Amsterdamse paleis op de Dam een grote Nederlandse vlag met een oranje strik liet hijsen. Dit bijzondere vlagvertoon was de geboorte van de huidige traditie, om met een vlag en een oranje wimpel loyaliteit aan het Oranjestad te tonen. Dat hij desondanks geen onsterfelijk roem heeft verworven komt m.i. doordat historici nimmer de moeite hebben genomen om hem in een helder licht te plaatsen. Er is zelfs geen serieuze poging gedaan om over deze opmerkelijke marineofficier de meest eenvoudige gegevens zoals geboorte-, doop- en overlijden boven water te krijgen.1) Ook bleef men hem ten onrechte aanduiden met de naam Verdooren van Asperen. Indien men echter de uitvoeringsbepalingen van het betreffende Koninklijke Besluit was nagegaan, had men geweten dat hij daaraan niet had voldaan, zodat hij nimmer deze naamtoevoeging heeft verworven.1) Helaas geeft zelfs het boek 'Kroniek de Zeemacht; Gedenkwaardige gebeurtenissen uit vijf eeuwen Nederlandse marinegeschiedenis', ons ook geen nadere informatie, blijkbaar zijn de gebeurtenissen rond Gerrit Verdooren niet bekend dan wel niet vermeldenswaardig bevonden.2) In dit artikel daarom enige gedenkwaardigheden uit zijn marineleven.

Wie was Gerrit Verdooren

De marineofficier Gerrit Verdooren werd geboren en gedoopt te Bergen op Zoom op resp. 6 en 9-2-1757. Hij was het tweede kind uit een gezin van vijf kinderen (drie jongens en twee meisjes) van de broodbakker Pieter Verdooren en zijn echtgenote Maria Tegelaar van beroep lintmaakster. Vanaf 10-12-1814 mocht hij de persoonlijke titel 'Heer van Asperen'(titulair) voeren.

Hij vervulde als marineofficier diverse functies in verschillende rangen; zo voerde hij o.a. het commando over tal van schepen w.o. het linesschip 'Delft' (1795-1797), was commandant der marine in Zeeland (1808), directeur en commandant der marine bij het Noordelijk Departement (1808-1810), chef militaire³ van het 1e arrondissement te Amsterdam (1811-1813), commandant der marine te Amsterdam (1813-1814) en vice-admiraal in dienst van Z.M. Willem I de Koning der Nederlanden..

Op 2-12-1813 kreeg hij een Gouden Gedenkpenning (door koning Willem I uitgereikt) met een schriftelijke eerbetuiging ter erkenning van de ijver en welmenendheid waarmee hij in de eerste ogenblikken van de revolutie de werkzaamheden van het bestuur had ondersteund. Op 8-7-1815 werd hij door de koning benoemd tot Commandeur in de Militaire Willemsorde (KB nr. 16).

Daarnaast verkreeg hij al eerder (in Franse dienst) de volgende onderscheidingen:⁴

- Ridder in de Orde van de Unie/Grand Ordre de l'Union (1-1-1807). De onderscheiding werd op 14-2-1807 qua naam veranderd in Koninklijke Orde van Holland/Ordre Royal de Hollande en op 23-11-1807 opgeheven, op 6-2-1808 vervangen door de Koninklijke orde van de Unie/Ordre Royal de l'Union,;

- Commandeur in laatst genoemde orde (1-1-1810) welke in 1810 werd opgeheven en vervangen door de Orde van de Reünie/Ordre de la Reünie;

- Commandeur in de Orde van de Reünie/Ordre de la Reünie (29-1-1812).

Hij kreeg eervol ontslag op 30-8-1815 en werd gepensioneerd in 1817 doch bleef ter beschikking van de koning

Hij huwde te Sluis op 15-7-1788 met Adriana Elisabeth Westerwijk Forstborgh die te Oost-Souburg op 6-8-1796 overleed. Hij hertrouwde (2e x) te Oost-Souburg op 16-7-1798 met Catharina Maria Brand (weduwe van kapitein ter zee Lodewijk (Louis) Willem van Rossum)⁵, zij overleed te Amsterdam op 25-12-1810. Vervolgens huwde hij (3e x) te Amsterdam op 16-10-1811 met Elisabeth Henriette des H.R.R.⁶ gravin van den Boetzelaer, vrouwe van Langerak, zij overleed te Amsterdam op 12-1-1813. Hij huwde opnieuw (4e x) te Amsterdam op 2-5-1814 met Wilhelmina Maria Haack, zij overleefde hem en overleed te Amsterdam op 2-2-1857.

Gerrit Verdooren overleed te Oost-Souburg (op zijn landgoed Doorenlust) op 30-10-1824 aan de Paspoortstraat en werd aldaar begraven bij de naastgelegen Oude Hervormde kerk (thans met de naam "Open Haven") aan het huidige Oranjeplein. Zijn grafmonument is nog aanwezig in de kerktuin doch verkeerd in erbarmelijke staat.

Tijdvak

De hier beschreven gebeurtenissen in het marineleven van Verdooren speelden zich af onder verschillende regimes. Hieronder een overzicht:

1757 Geboorte Verdooren

1781 Trad in dienst van de Zeeuwse Admiraliteit

1766 - 1795 Republiek der Verenigde Nederlanden; Erfstadhouder Prins Willem V

1795 - 1806 Bataafse Republiek; Patriotten, Unitarissen; Raadpensionaris Rutger Jan Schimmelpenninck

1806 - 1810 Koninkrijk Holland; Koning Lodewijk Napoleon

1810 - 1813 Frans Keizerrijk; Keizer Napoleon

1813 - 1815 Verenigde Nederlanden; Vorst Willem I

1815 - 1839 Verenigd Koninkrijk der Nederlanden; Koning Willem I

1824 Overlijden Verdooren

Een stormachtig begin

Eigenlijk was het de bedoeling van Gerrit Verdooren om notaris⁷ te worden maar door het uitbreken van de 4e Engelse oorlog (1780-1784) en de vraag naar zeelieden, besloot hij naar zee te gaan. Op 12-2-1781 trad hij op 24 jarige leeftijd als apointe (adelborst) in dienst bij het Admiraliteitscollege in Zeeland en werd als 2e schrijver⁸ geplaatst aan boord van het fregat 'Walcheren' (24 stukken). Spoedig daarop werd hij luitenant ter zee en volgde mede door gebrek aan officieren vrij snel de daarop volgende bevorderingen. Hij bleek uit het juiste hout gesneden want tijdens zwaar weer op de Doggerbank waar het linesschip 'de Unie' (64 stukken) op 19-10-1782 kapseisde en de gehele bemanning omkwam, en tijdens de hevige twee dagen durende storm (3 /4-7-1784) in de Middellandse zee waarbij zijn schip het linesschip 'Hercules' (64 stukken) zwaar averij opliep - en het fregat 'Drenthe'(64 stukken) omsloeg waardoor ook daar alle

450 bemanningsleden verdrongen -, was dit alles voor hem geen reden om de marine te verlaten. Daarnaast bleek ook al vroeg zijn onverschrokkenheid. Zo ging hij tijdens schipbreuk (3-11-1782) van zijn schip - het lineschip 'Zierikzee' (64 stukken)- , in het Skagerrak (op de noordpunt van Denemarken), van de 20 overlevenden, als een der laatste van het uit elkaar geslagen schip van boord en keerde vervolgens via land terug.

Marmietenoorlog

De Marmietenoorlog (8-10-1784),9) een wat grote term voor een incident, vloeide voort uit de afsluiting van de rivier de Schelde eind 16e eeuw. In 1784 eiste de Oostenrijkse keizer Josef II (1741- 1790) een vrije doorvaart door de Schelde. De Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden wilde daar niet aan toegeven en gaven de Admiraliteit van Zeeland daarop opdracht om de Schelde strikt gesloten te houden. Korte tijd later werd aan de opdracht toegevoegd dat daarbij geen kanon of geweer gebruikt mocht worden. Maar deze aanvullende opdracht kwam te laat bij de bevelhebbers aan. Verdooren diende toen als tweede officier aan boord van de kotter van den staat 'Den Dolphijn'. Tijdens deze blokkade op de rivier de Schelde, kreeg hij van zijn commandant (ltz Tobias Tak Cuperus) opdracht de schipper (Lieven van Iseghem) van de onder keizerlijke vlag varende koopvaardijbrik 'Louis' door praaieren te vragen en zonodig te sommeren zijn reis te staken en het anker uit te werpen.10) Toen de schipper van de 'Louis' daaraan - bij herhaling - geen gehoor gaf, hees hij in zijn sloep het daarop betrekking hebbende sein en keerde naar 'Den Dolphijn' terug. Zijn commandant gaf, na de schipper nog zelf geordonneerd te hebben om te ankeren, waarschuwingsschoten voor de boeg. Toen de schipper bleef weigeren opende hij het vuur op de brik waarop het schip de vlag streek, terstond bijdraaide en het anker uitwierp. Gezien de politiek gevoelige kwestie werd Verdooren daarop met een door zijn commandant opgemaakt verslag naar de Commandant der Zeemacht in Zeeland gezonden om daar mondeling de nodige toelichting te geven. Hoewel het geheel vervolgens nog wel enige politieke consternatie gaf, kwam alles uiteindelijk goed, doch Nederland balanceerde toen wel even op het randje van oorlog.

Dapperen daden

Op 1-2-1793 verklaarde Frankrijk de oorlog aan Engeland en de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden (die op 27-03-1802 door de Vrede van Amiens ten einde kwam).

In september 1794 gaf de vlootvoogd luitenant-admiraal Jan Hendrik van Kinsbergen opdracht aan schout-bij-nacht Frederik Alexander Meurer, de commandant der zeemacht op de rivier de Schelde, om op de rivier een voor fort Kruisschans 11) (nabij de plaats/fortLillo) voor anker liggende gewapende Franse gaffelschoener te kapen. De uitvoering van deze opdracht werd opgedragen aan de kapitein-luitenants ter zee Gerrit Verdooren (commandant van het fregat Minerva) en Arnold Christiaan Leopold van Dirckink. In het donker overmeesterde zij - ieder in een bewapende sloep en ondersteunt door de brik 'La Levrette' (Dit voormalige Franse schip, bewapend met zes stukken, was op 12 september 1793 op de Rio de La Goa - in het huidige Mozambique - samen met de brik Le Penn bij de VOC-handelspost door de Nederlanders prijsgenomen en werd in 1794 ingezet bij de verdediging van Zeeland). - de nietsvermoedende bemanning. Toen de manschappen van Verdooren het schip wegsleepten raakte het aan de grond, waardoor de Franse militairen in het fort gealarmeerd werden en er een vuurgevecht ontstond. De beschieting was zo hevig, dat het niet veilig was de vloed af te wachten om het schip alsnog te kunnen wegslepen. Verdooren gaf daarop het bevel om het schip in brand te steken, waarna het tot de waterlijn afbrandde. De bemanning van de schoener werd door hen als krijgsgevangenen afgevoerd.

Toen in oktober daarop volgend bleek, dat voor Doel (een dorp aan de oever van de Schelde, nabij Antwerpen) een zevental schepen waren verzameld voor een vermoedelijk aanval op de Republiek, kwam Verdooren wederom in actie. Onder zijn leiding werden deze schepen onder de Franse wacht vandaan gesleept. Bij deze afhaaltochten had Verdooren grote moed getoond, hetgeen ook bij de Admiraliteit niet onopgemerkt bleef. Verdooren ontving daarom lof en goedkeuring bij resolutie van de Admiraliteit en bovendien ook mondeling van de vlootvoogd.

Slag bij Camperduin

Inmiddels was Stadhouder Willem V naar Engeland gevlucht en veranderde de Staten-Generaal van het nieuwe bewind de naam van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in Bataafse Republiek (1795).

Vanwege de hierboven genoemde oorlog kwam het op 11-10-1797 tot een treffen tussen de Bataafse en de Engelse vloot. Deze zeeslag ging de geschiedenis in als de Slag bij Camperduin. Daarin voerde Verdooren als kapitein ter zee het bevel over 's-Lands schip van oorlog 'Delft' een linesschip met 60 stukken, dat door een overmacht aan Britse oorlogsschepen zo vernietigend werd beschoten dat het - na dapper verweer - uiteindelijk de vlag moest strijken en zich overgaf.¹²⁾ De Engelse namen vervolgens bezit van het zwaar beschadigde en inmiddels mastloze schip, dat echter niet meer te redden viel en een paar dagen later voor de kust van Scheveningen zonk. Kapitein ter zee Gerrit Verdooren en zijn nog overgebleven bemanning werden krijgsgevangen gemaakt (van de 376 bemanningsleden waren er 43 gesneuveld, 97 meest zwaar gewond en toen het schip zonk verdronken nog eens 113 mannen). Hoewel in krijgsgevangenschap mocht hij uit achtung zijn degen behouden. Maar de Britse admiraliteit ging nog een stap verder, zij gaf uit respect voor hem en zijn dappere bemanning opdracht - en dat was uniek in de krijgsgeschiedenis ter zee - om het eveneens veroverde oorlogsschip 'Hercules' (64 stukken) om te dopen in 'Delft'. Na enkele maanden werd hij op erewoord vrijgelaten. Dit gebeurde nadat hij had beloofd om, zolang hij niet was uitgewisseld, in deze oorlog niet meer tegen de Britten of hun bondgenoten te vechten. Hij keerde vervolgens terug naar de Republiek. Daar bleek dat de roem over zijn dapper gedrag hem al vooruit was gesnelde, zodat hij bij terugkomst in zijn woonplaats Sluis door het volk werd toegezongen. Op 30-1-1798 werd hij te Middelburg in de Vaderlandsche Sociëteit gehuldigd.¹³⁾ Naast een toespraak werd hij toegezongen met een lied dat begon met 'Welkom, welkom, Held Verdooren' en waren er tevens verschillende vereringgedichten te horen o.a. door de nu nog bekende schrijfster en puikdichteres Petronella Moens.¹⁴⁾ Maar naast de 'Delft' verloor de Republiek in deze zeeslag ook nog acht andere schepen aan de Britten, en waren er ongeveer 1400 gesneuvelden en gewonden te betreuren, terwijl circa 3000 krijgsgevangenen in Engeland verbleven. Men eiste daarom een streng onderzoek naar het hoe en waarom van deze ongelukkige afloop. Om die reden werd een Hoge Zeekrijgsraad benoemd om het gedrag van alle officieren aan een nader onderzoek te onderwerpen. Ook Gerrit Verdooren werd gedagvaard. De krijgsraad sprak hem echter vrij van

enig plichtverzuim en erkende zijn betoonde dapperheid in de verdediging van zijn schip. Begin 1800 werd hij officieel uitgewisseld, zodat hij vervolgens weer volledig inzetbaar was.

Geen zee te hoog

In 1803 brak weer oorlog uit met Engeland, waardoor dit land o.m. overging tot het blokkeren van de Bataafse zeehavens. Zo kruiste in begin november 1804 voor de haven van Texel een Engels eskader onder bevel van rear-admiral (schout-bij-nacht) T.M. Russel. Om zich bij dit eskader te voegen, verliet op 18-11-1804 HMS 'Romney' (50 stukken) de haven van Yarmouth.¹⁵ Het schip stond onder bevel van captain the Honorabel John Colville. Op 19-11-1804 liep het schip echter uit de veilige koers door een misrekening van de loodsen, alsmede zeer dichte mist en zware zee, waardoor het op het zuidwestelijk deel van de zandbank Noorderhaaks¹⁶) aan de grond liep. Met kanonvuur werd daarop getracht om voor redding de aandacht van het eskader te trekken. Vergeefs echter daar de formatie door de zware zee niet meer in de buurt was. Later toen de mist opgetrokken was werden de twee aan boord zijnde cutters uitgezet om hulp te vragen aan twee in zicht zijnde schepen, hetgeen echter niet lukte. De terugkomst naar de 'Romney' werd echter een cutter noodlottig waardoor de bemanning verdrong. Luitenant Baker, van de andere cutter, zag nu dat terugkeren onmogelijk was en besloot naar Texel te varen teneinde daar aan de Bataafse vijand hulp te vragen. Het gestrande schip helde nu sterk naar stuurboord zijde. Om het schip bij droogvallen voor omslaan de te behoeden werden de masten gekapt. Ook gaf de kapitein opdracht tot het maken van vloten. Toen de vloed opkwam bleek het benedenschip niet meer toegankelijk, en werd het schip door de hoge brandinggolven steeds meer uit elkaar geslagen. Na de nacht liet de kapitein een witte vlag op de stomp van de grote mast plaatsen in de hoop dat het op de kust zou worden gezien en dat hij het leven van zijn bemanning - door zich over te geven aan de vijand - zou kunnen sparen. Om elf uur verklaarde de scheepstimmerman desgevraagd aan de kapitein dat het wrak het volgens hem geen nacht meer zou uithouden.

De kapitein stond nu toe dat een deel van de bemanning met de reeds zelf gemaakte vloten het schip verlieten. Inmiddels was het luitenant Baker gelukt om de Bataafse marineautoriteiten in te lichten.

Kapitein ter zee 1e klas (deze benaming wordt later commandeur) Gerrit Verdooren organiseerde terstond een reddingsactie en vertrok zelf - ondanks zijn hoge rang en de ruwe zee - vrijwillig met

zeven sloepen naar het wrak. In de middag toen aldaar het vijfde en laatste vlot op punt stond het wrak te verlaten, zag men de zeven sloepen komen waarvan één een witte vlag (flag of truce) voerde. De kapitein liet nu alle wapens overboord gooien. Toen de boten langs het wrak kwamen groette Verdooren het schip (wrak) en zei dat als kapitein Colville bereid was om zich en zijn bemanning over te geven, hij zou zorgdragen dat zij alle in veiligheid zouden worden gebracht. Colville ging daarop akkoord en verklaarde zich met zijn bemanning krijgsgevangen. Voor het vallen van de avond was de gehele bemanning in veiligheid gebracht. Een en ander bracht ook voor de marine voordeel omdat de krijgsgevangen bemanning kon worden uitgewisseld tegen de gevangenen Bataafse zeelieden die in Engeland verbleven. Doch vooruitlopend daarop mocht kapitein Colville en acht van zijn officieren vast naar Engeland vertrekken. Voor de redding en behandeling van zijn mannen stuurde rear-admiral Russel op 02-12-1804 de Bataafse marineautoriteiten een brief waarin hij o.m. zijn dank uitsprak over de redding en menslievende behandeling die -zo benadrukte hij- onder gevaarlijke omstandigheden werd uitgevoerd en dit alles ondanks het feit dat beide landen met elkaar oorlog voerde.

Oranje boven

Nadat in de periode 16 tot 19-11-1813 de Franse keizer Napoleon in de Volkerenslag bij Leipzig (Duitsland) was verslagen, trokken de Fransen troepen zich overal langzaam terug. Als gevolg daarvan ontstonden in ons door het Franse keizerrijk overheerst land relletjes en ook hier trokken de Fransen militairen en gezagdragers zich nu langzaam terug naar Frankrijk. De omwenteling was thans een feit maar ging bepaald niet zonder slag of stoot, doch door het initiatief van een aantal dappere mannen op leidinggevende posities en door de toejuichingen van het Oranje gezinde volk was er gelukkig nauwelijks sprake van een bloedige revolutie. Ook Gerrit Verdooren, schout-bij-nacht en chef militaire van het 1e arrondissement te Amsterdam, had zich meteen bij de onafhankelijkheidsbeweging aangesloten en ontslag genomen uit de Franse dienst. Hij was hiermede een van de eerste vlagofficieren.

In zijn ontslagbrief aan de Franse minister van marine in Parijs schreef hij o.m.:

'Ik ben een geboren Hollander. Ik zie met de hoogste voldoening de gebeurtenissen, welke mijn vaderland weder plaats zullen doen nemen in den rang van vrije volkeren. En ik acht mij ten duurste verplicht, om met alle mijn krachten, de hand te bieden aan het grootsche doel van deszelfs herstelling'

Dol van vreugde werden nu overal in het land niet alleen rood-wit-blauwen vlaggen uitgestoken maar ook de door de Franse overheid verboden oranje vlag. Op 24-11-1813 zorgde Verdooren voor een unicum; hij liet op de toren van het paleis op de Dam een grote Nederlandse vlag met een oranje strik hijsen. Uiteraard is dit reden voor de Amsterdamse Courant om daar melding van te maken.¹⁷) Daardoor werd hij de grondlegger van de huidige traditie, om met een oranje wimpel loyaliteit aan het Oranjehuis te tonen. Verder aanvaardde hij, in overleg met de commissarissen-generaal van het algemeen bestuur te Amsterdam, het militaire commando en de directie van de marine van het eerste arrondissement van Holland met verlening van de titel admiraal¹⁸) tevens belast met het bevel over de marine op de Zuiderzee. Hij werd hiermede door het bestuur in zijn functie hersteld. Verdooren kreeg daarbij uitgebreide volmachten om alle middelen van tegenweer aan te wenden die hij voor de verdediging van het vaderland nodig achtte. Op enkele plaatsen na (o.a. de stelling Den Helder, waar vice-admiraal Carel Hendrik Ver Huel met zijn vloot trouw aan Napoleon bleef)¹⁹) was het gezag in het gehele land nu overgenomen, ook van het landsbestuur, waardoor op 30-11-1813 kroonprins Willem Frederik van Oranje-Nassau (op uitnodiging van het driemanschap Frans Adam graaf van der Duyn van Maasdam, Gijsbert Karel van Hogendorp en Leopold van Limburg Stirum die in het openbaar een nieuwe regering uit hadden geroepen) vanuit Engeland naar ons land kon terugkeren om zich desgevraagd aan het hoofd te stellen van deze nieuwe regering. Twee dagen later (2-12-1813) werd hij in de Nieuwe kerk te Amsterdam ingehuldigd tot onze Soevereine Vorst Willem I. Verdooren genoot de eer om hem daarbij te mogen vergezellen.

Tot slot

Zoals eerder aangegeven bestaat het grafmonument van vice-admiraal Gerrit Verdooren CMWO nog, doch bevindt het zich in erbarmelijke staat. De vraag is alleen; wie trekt dit zich aan!

ontwerptekening

en huidige staat van het graf

Noten

1. Vgl. D.F.C. Kuperus; Gerrit Verdooren (1757-1824) Enige bijzonderheden over Gerrit Verdooren CMWO in leven Heer van Asperen, vice-admiraal in dienst van Z.M. de Koning de Nederlanden in *Gens Nostra*, jrg. 63, nr. 2, febr. 2008, p. 61-71.
2. De literatuuropgave van het boek verwijst inzake Verdooren (zonder reden) naar de (ongepubliceerde) doctoraalscriptie van R.A. Corbeij. Zie overigens ook conclusie van Theo Postma in zijn boekbespreking (*Kroniek der Zeemacht*) in *Mars et Historia*, jrg. 38, nr. 1, jan/maart 2004, p. 34.
3. De Franse vice-admiraal L.J.F. graaf Truguet voerde in de functie van zeeprefect het commando over de (2) Hollandse arrondissementen en stond rechtstreeks onder de Franse minister van marine en koloniën vice-admiraal D. graaf Decres. Verdooren was schout-bij-nacht en maritiem onderprefect van het eerste arrondissement met de titel 'chef militaire'.
4. Het is niet aannemelijk dat hij na het verjagen van de Franse overheersing (1813) deze onderscheidingen nog heeft gedragen..
5. Gesneuveld tijdens de zeeslag van Camperduin (11-10-1797) a/b van het admiraalsschip het fregat 'Vrijheid', en kreeg op 12-10-1797 een zeemansgraf.
6. De titel H.R.R. is afkomstig van haar voorouder Gideon, Vrijheer van den Boetzelaer, Heer van Langerak, Carnisse en half Nieuwpoort (1569-1634). Op 14-10-1612 verhef Keizer Mattheus van Oostenrijk (1557-1619) hem tot Baron van het Heilige Roomse Rijk (des H.R.R.)
7. Volgens verschillende oudere publicaties w.o.: Anoniem; Levensschets van Gerrit Verdooren van Asperen, in leven Vice-admiraal in Koninklijke Nederlandse Dienst, en Kommandeur van de Militaire Willemsorde, p. 20, zonder jaar.
8. Een schrijver voert aan boord de gehele administratie, is voorts secretaris van de kapitein, de krijgsraad en vervult de rol van notaris. De 2e schrijver is zijn assistent.
9. Vgl. D.F.C. Kuperus, Luitenant ter zee Tobias Tak Cuperus (1756-1790) De Held van de Marmietenoorlog in: *Mars et Historia*, jrg. 39, nr. 2, p.48-55 (april/juni) 2005.
10. Vgl. het artikel in de *Oprechte Haarlemse Courant*, nr. 124 van 14 oktober 1784 waarin een verslag gedaan wordt over het handelen van ltz. Gerrit Verdooren in de Marmietenoorlog.
11. Vgl. Robert Gils; Kruisschans, een verdwenen Scheldefort, in: *Vesting*, kwartaalblad van het Simon Stevin Vlaams vestingbouwkundig centrum, uitg. Saels/Antwerpen, nr. 97/4.
12. De geschiedenis van het schip wordt nauwkeurig beschreven in: J.F. Fischer Fzn; de 'Delft', de dagjournalen met de complete authentieke geschiedenis van 's lands schip van oorlog Delft en de waarheid over de zeeslag bij Camperduin, Uitg. Van Wijnen, Franeker, 2e druk 2001. Bijzonder is dat momenteel in Rotterdam op de scheepswerf 'de Delft' een replica van het schip wordt gebouwd; Zie www.dedelft.nl

13. Anoniem; Uit erkenning voor 's mans dappere verdediging, toegewyd aan de burger Gerrit Verdooren, het bevel gevoerd hebbende op 's lands schip van oorlog Delft, in den zeestryd op den 11 October 1897, tegen den Engelschen., (8 p.) uitg. en druk; Juriaan Koene, Middelburg, (13-2-1798). Genoemde publ. geeft een beknopt verslag van de vergadering in de Vaderlandsche Sociëteit te Middelburg en de tekst van de liederen/gedichten die daar ten gehoren zijn gebracht. Collectie Tresoor te Leeuwarden.
14. Petronella Moens, (1762-1843) blinde dichteres en romanschrijfster, geb. 16-11-1762 in Kubaard (Friesland), opgegroeid in Aardenburg (Zeeuws-Vlaanderen) en overleden in Utrecht op 3-1-1843; Zie via www.Google.nl: Petronella Moens
15. E.P. Brenton; The Naval History of Great Britain, (2 delen), 2e druk Henry Colburn 1837.
16. De Haakgronden (zandbanken) worden onderscheiden in de Zuider- en Noorderhaaks, deze zijn gelegen in de Noordzee direct ten westen van het Marsdiep ongeveer 8 km uit de kust van Texel. In Den Helder spreekt men over 'de Razende Bol'. Het Engelse verslag noemt het 'sand-bank off the Haaks'. Zie: I.T.Bremer; Zeelieden vrezende Haakgronden in: Helderse Courant van 29-11-2006.
17. De Amsterdamse Courant van 24-11-1813 merkt in het feestgedruis iets merkwaardigs op: 'De Hollandse vlag met Oranje Cravatte versiert is uit de toren van hetzelfde Paleis uitgestoken'; Jos Poels, 'Rood-wit-blauw of oranje boven' in: NRC Handelsblad van 28 april 2000; R.A. Corbeij; Zoals de wind waait,... Vice-admiraal Gerrit Verdooren van Asperen 1757-1824 in: (ongepubliceerde) doctoraalscriptie Rijksuniversiteit Leiden 1994.
18. Op 24-11-1813 is Verdooren echter nog SBN. In een (aldus gedateerde advertentie) roepen de Commissarissen van het Alg. bestuur der Verenigde Nederlanden - in naam van Zijn Hoogheid de Heere Prins van Oranje - op tot vrijwillige mobilisatie; (ervaren) zeelieden die zich dienen zich te melden bij SBN Verdooren (Advertentie Leeuwarder Courant 02-12-1813). Op 24-06-1814 blijkt uit de in bovengenoemde courant geplaatste advertentie (Verkoop van 4 kannonneerboden.) de rang van [vice-] admiraal.
19. Zelfs toen heel Nederland al vrij was van Franse troepen bleef Ver Huell zitten en gaf zijn positie pas op toen de Franse regering hem daartoe bevel af. Toen bood hij zijn diensten aan aan vorst Willem I. Maar die wilde niets met hem te maken hebben. Logisch, tenslotte hadden de meeste hooggeplaatste autoriteiten zich meteen bij onafhankelijkheidsbeweging aangesloten. Met het risico natuurlijk dat als de Franse de opstand zouden neerslaan zij hun leven kwijt waren.

Literatuur

- * A.J. van der AA; Biografisch Woordenboek der Nederlanden, (1852-1878), Verdooren van Asperen in deel 11, p. 41-42, Haarlem 1876.
- * Marc. A. van Alphen e.a.; Kroniek der Zeemacht: Gedenkwaardige gebeurtenissen uit vijf eeuwen Nederlandse marinegeschiedenis, Inst. voor Marinehistorie, Druk De Bataafse Leeuw, 2003
- * Anoniem; Levensschets van Gerrit Verdooren van Asperen, in leven Vice-admiraal in Koninklijke Nederlandse Dienst, en Kommandeur van de Militaire Willemsorde, p. 20, zonder jaar.
- * Anoniem; Verslag over het handelen van Itz. Gerrit Verdooren in de Marmietenoorlog in: Oprechte Haarlemse Courant, nr. 124 van 14 oktober 1784.
- * Anoniem; Uit erkenning voor 's mans dappere verdediging, toegewyd aan de burger Gerrit Verdooren, het bevel gevoerd hebbende op 's lands schip van oorlog Delft, in den zeestryd op den 11 October 1897, tegen den Engelschen (8 p.), Uitg. en druk; Juriaan Koene, Middelburg (13-2-1798). Collectie Tresoor te Leeuwarden.
- * I.T.Bremer; Zeelieden vrezende Haakgronden in: Helderse Courant van 29-11-2006.
- * E.P. Brenton; The Naval History of Great Britain, (2 delen), 2e druk Henry Colburn 1837.
- * Gerrit van Burgerler; Het drama van de 'Delft'(en de bouw van de replica), in Mars et Historia, jrg. 34, nr. 1, (jan/maart 2000), p.2-6.
- * R.A. Corbeij; Zoals de wind waait,... Vice-admiraal Gerrit Verdooren van Asperen 1757-1824. Ongepubliceerde doctoraalscriptie Rijksuniversiteit Leiden 1994. Ook beschikbaar in de bibliotheek van het Maritiem Museum Rotterdam, inv. nr. B30078 en het Nederlands Scheepvaart museum te Amsterdam, inv. nr. 1994.61.61. N.B. Helaas is de scriptie niet geheel foutloos.
- * J.M.G.A. Dronkers; De admirals van het Koninkrijk Holland 1806-1810, p.62-65.
- * L. Eekhout.; Het Admiralenboek: De vlagofficieren van de Nederlandse marine 1382-1991, Amsterdam 1992, p.86.
- * J.F. Fischer Fzn; de "Delft", de dagjournalen met de complete authentieke geschiedenis van 's lands schip van oorlog Delft en de waarheid over de zeeslag bij Camperduin, Uitg. Van Wijnen, Franeker, 2e druk 2001. Bijzonder is dat momenteel in Rotterdam op de scheepswerf 'de Delft' een replica van het schip wordt gebouwd; Zie www.dedelft.nl
- * Robert Gils; Kruisschans, een verdwenen Scheldefort, in: Vesting, kwartaalblad van het Simon Stevin Vlaams vestingbouwkundig centrum, uitg. Saels/Antwerpen, nr. 97/4.
- * D.F.C. Kuperus, Luitenant ter zee Tobias Tak Cuperus (1756-1790) De Held van de Marmietenoorlog in: Mars et Historia, jrg. 39, nr. 2, (april/juni 2005). p.48-55
- 20. D.F.C. Kuperus; Gerrit Verdooren (1757-1824) Enige bijzonderheden over Gerrit Verdooren CMWO in leven Heer van Asperen, vice-admiraal in dienst van Z.M. de Koning der Nederlanden in Gens Nostra, jrg. 63, nr. 2 (febr. 2008), p. 61-71.
- * C.P. Lammerts van Toorenburg; Een lofdicht op den vice-admiraal Gerrit Verdooren van Asperen in: Maandblad van Sluis, 1828, p. 80.
- * G.J.M. Mes; Een Bergse jongen. De vice-admiraal Gerrit Verdooren, Uitg. Bergen op Zoomsche boek-courant- en handelsdrukkerij, 1897.

- * B.J. de Meij; In Oost-Souburg in de 19e eeuw twee admiraals [Gerrit Verdooren en De Smit van den Broecke], in: Provinciale Zeeuwse Courant van 10-05-1959.
- * B.J. de Meij; Hervormde kerk van Souburg weer in oude Glorie [met op het oude kerkhof de graven van de vice-admiraals Verdooren en De Smit van den Broecke], in: Provinciale Zeeuwse Courant van 3-8-1961.
- * F. Nagtglas; Levensschets van vice-admiraal Gerrit Verdooren 1757-1824, in Levensberichten van Zeeuwen, zijnde een vervolg op P. de la Rue, geletterd, staatskundig en heldhaftig Zeeland. Voor het Zeeuws genootschap der wetenschappen, deel 4 [!], p. 828-831 (Middelburg 1893).
- * Nomen Nescio, Gerrit Verdooren, in: Vaderlandsche Letteroefeningen, 1825, deel II, p.240.
- * J.A. Oostkamp; Het leven, de voornaamste daden en lotgevallen van Gerrit Verdooren van Asperen, vice-admiraal in Koninklijke dienst, Kommandeur der Militaire Willemsorde, Uitg. Van den Sigtenhorst, Deventer 1836.
- * Jos Poels, "Rood-wit-blauw of oranje boven" in: NRC Handelsblad van 28 april 2000
- * Dr. O. Schutte "De orde van de Unie", Uitg. De Walburg Pers, Zutphen 1985 (deel 9 bevat de naamlijst van gedecoreerden).
- * Jhr. Mr. J.C. de Jonge; Geschiedenis van het zeezezen, Uitg. Van Hoogstraten & Gorter, Zwolle 1869.

Copyright © Mars et Historia. Alle rechten voorbehouden. Herzien: 29 October 2008

Met toestemming van de auteur (D.F.C. Kuperus) opnieuw gedigitaliseerd. April 2011